

УДК 34

Костюк В. Л.

*заступник завідувача відділу Апарату Верховної Ради України,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри муніципального права та адміністративно-правових
дисциплін Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського
Національного університету «Острозька академія»*

НОВАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Утвердження в Україні конституційної моделі демократичної, соціальної та правової держави передбачає організацію, проведення соціальних реформ, які покликані розвивати сучасну модель соціального захисту, підвищувати ефективність, дієвість системи соціальних прав людини [1; 2, с. 14]. Доречно наголосити, що декларування стратегії розвитку суспільства та держави на шляху реформування соціального захисту вимагає, насамперед, реформи правового статусу осіб з інвалідністю через об'єктивну необхідність підвищення дієвості, прозорості та доступності їх прав. За змістом ст. 3 Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст, спрямованість діяльності держави, а відтак, держава відповідає перед людиною за свою діяльність. При цьому утвердження, забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. За таких обставин, суспільство та держава

© Костюк В. Л., 2018

© Національний університет «Острозька академія», 2018

-
- Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

мають розвиватися на засадах інклюзивності, доступності, відкритості, безбар'єрності, виходячи із принципу пріоритетності прав та свобод людини, а також принципу верховенства права.

Принагідно нагадати, що сучасний стан суспільного розвитку засвідчує тенденцію до інвалідизації суспільства. До прикладу, якщо у світі нараховується більше мільярда людей, які мають інвалідність, тобто понад 15 % населення нашої планети, а у нашій державі за офіційними даними загальна чисельність людей з інвалідністю (без урахування тимчасово окупованих територій Криму та м. Севастополя) становить 2 614,1 тис. осіб [3; 4]. Водночас, якщо взяти до уваги реалії сьогодення, ті виклики, які стоять перед суспільством та державою, передусім, ранньої інвалідизації, економічні, соціальні, екологічні, медико-реабілітаційні чинники, проведення військової операції на сході України, то чисельність осіб з інвалідністю невинно зростає. До того ж, в Україні продовжує діяти достатньо нестійка та неефективна законодавча модель соціального захисту осіб з інвалідністю [5]. За таких обставин, суспільство та держава мають спрямовувати свої зусилля у сторону її удосконалення, насамперед, через призму розбудови соціальної держави. Адже, в умовах соціальної держави пріоритетним є: забезпечення та захист соціально-економічних прав і свобод людини та громадянина; взаємна відповідальність держави та людини; забезпечення соціальної злагоди і стабільності у суспільстві; проведення соціально спрямованої політики тощо [6, с. 25-35]. З правової точки зору, соціальна держава передбачає такі основні особливості: підвищена увага до прав та свобод людини; спрямованість на розвиток громадянського, інклюзивного суспільства; високий рівень дієвості та доступності соціальних прав; високий рівень соціально-правової захищеності осіб з інвалідністю, інших соціально вразливих категорій осіб; високий рівень соціальних стандартів та гарантій; доступність до владних

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

інституцій; високий рівень громадського контролю тощо. Розбудова соціальної держави вимагає пошуки оптимальної моделі соціального забезпечення (соціального захисту) на основі організації та проведення комплексу соціальних реформ [7, с. 7-12 та ін.; 8, с. 252-259; 9, с. 376-380]. У цьому контексті, важливого значення набувають проблеми розвитку сучасної концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю як складової соціальних перетворень. Важливим кроком у цьому напрямку стала ратифікація Верховною Радою України ще 16.12.2009 року Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (2006 р.) [10; 11]. Ця обставина засвідчила повагу нашої держави до міжнародних стандартів з питань прав осіб з інвалідністю та наміри до їх імплементації у процесі соціальних перетворень [12, с. 119-215]. У юридичній літературі наголошується, що місце Конвенції про права осіб з інвалідністю в системі джерел права соціального забезпечення, пов'язано із наступними її особливостями: виступає міжнародно-правовим базисом існування та закріплення найважливіших прав осіб з інвалідністю; визначає міжнародні стандарти та соціальні орієнтири у сфері захисту прав інвалідів; виступає основним міжнародним договором у системі джерел права соціального забезпечення, в тому числі прав осіб з інвалідністю; виступає міжнародно-правовим базисом розвитку внутрішнього законодавства про права осіб з інвалідністю; потребує глибокої імплементації у національне законодавство [13, с. 129]. Однак, протягом 2009-2018 рр. в Україні не було вироблено конструктивних та дієвих змін щодо соціально-правового статусу осіб з інвалідністю, ураховуючи такі чинники як: невідповідність тенденціям розвитку інклюзивного суспільства та держави; відсутність належного рівня врахування міжнародних (європейських) соціальних стандартів; наявність суперечливого законодавства з питань прав осіб з інвалідністю; наявність непрозорої та недоступної системи прав осіб з

- Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

інвалідністю, у тому числі їх гарантій та пільг; відсутність чіткої системи обов'язків осіб з інвалідністю; відсутність чітких, дієвих та прозорих механізмів реалізації та гарантування прав осіб з інвалідністю; недосконалість організаційно-правових форм та видів соціального захисту осіб з інвалідністю; відсутність механізмів правової охорони та захисту прав осіб з інвалідністю; недосконалість державного нагляду та громадського контролю. Варто наголосити, що подібні застереження висловлюють експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я та Світового банку, підкреслюючи основні бар'єри у суспільстві, пов'язані з «інвалідністю», зокрема: 1) неадекватні заходи політики і стандарти (при розробці політики не завжди враховуються потреби людей з інвалідністю, або не застосовуються на практиці існуючі заходи політики і стандарти); 2) нестача послуг (люди з інвалідністю значно уразливіші перед дефіцитом таких послуг, як медико-санітарне обслуговування, реабілітація, а також підтримка і допомога); 3) проблеми з наданням послуг (слабка координація послуг, недостатнє кадрове забезпечення та низький рівень професійної підготовки персоналу можуть позначитись на якості, доступності та адекватності послуг для людей з інвалідністю); 4) недостатнє фінансування (ресурси, що виділяються на здійснення заходів політики та планів, часто недостатні); 5) відсутність доступності (багато будинків, у тому числі місця загального користування, транспортні системи й інформація не є доступними для всіх); 6) неадекватні інформація і комунікація (інформації у доступних форматах є мало, не задовольняються багато потреб людей з інвалідністю в галузі комунікації); 7) відсутність консультування та включення в суспільне життя (більшість людей з інвалідністю не беруть участі в процесах прийняття рішень з питань, що безпосередньо торкаються їхнього життя); 8) відсутність даних і досвіду (нестача точних, достовірних і порівняльних даних про інвалідність, а також досвіду

- Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

здійснення ефективних програм може перешкоджати розумінню проблем і практичних дій) [14]. За таких умов, в Україні достатньо актуальною залишається проблематика дослідження сучасної концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю через призму тенденцій розвитку суспільства та держави, утвердження демократичних, соціальних цінностей, стандартів.

Метою наукової статті є науково-теоретичне дослідження концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю в умовах сьогодення.

У юридичній літературі зазначена проблематика частково розглядалася у працях таких вчених-юристів, як: В. М. Андрійв, Н. Б. Болотіна, В. С. Венедіктов, С. В. Венедіктов, С. Я. Вавженчук, С. В. Вишновецька, Ю. М. Гришина, І. В. Зуб, М. І. Іншин, О. Л. Кучма, В. Л. Костюк, С. С. Лукаш, Л. Ю. Малюга, А. Р. Мацюк, Н. О. Мельничук, П. Д. Пилипенко, С. В. Попов, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, В. О. Процевський, О. М. Обушенко, С. М. Синчук, О. В. Тищенко, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко та ін. Підтримуючи наукові напрацювання, здобутки цих та інших вчених-юристів, доречним буде відзначити, що в умовах розбудови новітньої доктрини права соціального забезпечення, порушена проблематика щодо інституційної реформи соціально-правового статусу осіб з інвалідністю потребує належного науково-теоретичного, законодавчого розв'язання, виходячи із сучасних тенденцій розвитку державотворчих процесів.

Принагідно відзначити, що у юридичній літературі відсутні єдині погляди на питання щодо сутності, ознак та змісту соціально-правового статусу осіб з інвалідністю. О. М. Ярошенко наголошує, що поряд із системою основних прав та обов'язків у правовий статус суб'єкта права в якості його самостійних елементів включають громадянство, правосуб'єктність, юридичні гарантії, законні інтереси, юридичну

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

відповідальність, принципи трудового права тощо. При цьому вчений відзначає, що правовий статус – це визнаний нормами права правовий стан суб'єкта права, який відображає його становище у взаємовідносинах із іншими суб'єктами права [15, с. 8]. Л. П. Шумна трактує правовий статус осіб з інвалідністю як «сукупність загальних, спеціальних та індивідуальних прав і обов'язків осіб зі стійким розладом функцій організму, закріплених державою в юридичних нормах, які відображають специфічні потреби інвалідів, рівень і правові гарантії їх забезпечення» [16, с. 9]. О. В. Тищенко доречно підкреслює, що очевидним і закономірним кроком з реформування правового становища осіб з інвалідністю є забезпечення його доступності та адекватності рівню життя у суспільстві й державі, у тому числі з урахуванням міжнародних і, зокрема, європейських стандартів [17, с. 253-265]. Ураховуючи ці та інші позиції [18], варто відзначити, що розуміння та удосконалення соціально-правового статусу осіб з інвалідністю тісно пов'язано із характеристикою міжнародних соціальних стандартів у цій сфері. У юридичній літературі наголошується, що міжнародні стандарти-права осіб з інвалідністю – це визначені на основі фундаментальних міжнародно-правових актів основоположні права осіб з інвалідністю, які виступають соціальними орієнтирами розвитку суспільства і держави по забезпеченню доступності, ефективності правосуб'єктності таких осіб на основі урахування їх потреб та інтересів нарівні з іншими. Також вченими виділяються наступні особливості міжнародних стандартів-прав осіб з інвалідністю:

- 1) специфічний вид міжнародних соціальних стандартів;
- 2) регламентуються на основі фундаментальних міжнародно-правових актів, зокрема Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю;
- 3) виступають соціальним орієнтиром розвитку суспільства та держави, розбудови новітнього законодавства про права осіб з інвалідністю;
- 4) сприяють

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

розвитку інклюзивного суспільства; 5) потребують належних та дієвих організаційно-правових механізмів імплементації; 6) спрямовуються на забезпечення доступності, дієвості, прозорості правосуб'єктності осіб з інвалідністю на основі урахування їхніх потреб та інтересів; 7) виступають базисом національного забезпечення системи прав, гарантій, пільг осіб з інвалідністю; 8) сприяють формуванню дієвих, ефективних, прозорих механізмів реалізації та гарантування, правової охорони прав, гарантій, пільг осіб з інвалідністю; 9) як правило, не можуть бути звужені чи скасовані; 10) перебувають під особливою міжнародно-правовою охороною; 11) реалізація, дотримання покладається на уповноважені інституції державної влади, місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства; 12) підлягають нагляду та контролю; 13) забезпечуються через механізми юрисдикційного та поза юрисдикційного захисту [12, с. 119-215].

Як основоположний міжнародно-правовий акт ООН, Конвенція про права осіб з інвалідністю закріплює низку принципів, які покладено в її основу, зокрема: поваги, недискримінації, інклюзивності, рівності, доступності тощо. До переліку зобов'язань, які беруть на себе держави-учасниці Конвенції, входять зобов'язання щодо: повної реалізації особами з інвалідністю всіх прав людини і основоположних свобод; повної реалізації економічних, культурних та соціальних прав; залучення осіб з інвалідністю до процесів імплементації Конвенції через попередні консультації, в тому числі і з дітьми з інвалідністю.

Також розуміння соціально-правового статусу пов'язано із теоретико-правовою характеристикою конституційного права на соціальний захист. За змістом ст. 46 Конституції України: 1) право громадян на соціальний захист, що включає права на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законом; 2) це право забезпечується за рахунок загальнообов'язкового державного соціального страхування за рахунок внесків фізичних та юридичних осіб, а також створенням мережі державних та приватних закладів для догляду за непрацездатними; пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Таким чином, буде справедливим констатувати, що право на соціальний захист має такі основні ознаки: є основоположним принципом розбудови соціальної держави; є конституційним, системоутворюючим правом, що розвивається через систему пов'язаних із ним соціальних прав; формує систему соціальних прав; включає можливість отримання особою забезпечення у випадках передбачених законом; обсяг та види соціального захисту (соціального забезпечення) визначаються відповідно до закону; передбачає систему соціальних гарантій, які супроводжують право на соціальний захист та інші пов'язані із ним права; конкретизується через соціально-правовий статус; розвивається через систему державного та недержавного соціального захисту (соціального забезпечення); підлягає нагляду та контролю; підлягає юрисдикційному захисту.

Таким чином, соціально-правовий статус осіб з інвалідністю – це система визначених нормами права прав, та пов'язаних із ними гарантій, пільг осіб з інвалідністю, механізмів реалізації, правової охорони, а також їх обов'язків.

Основними ознаками соціально-правового статусу осіб з інвалідністю є наступні: визначає правове становище осіб з інвалідністю; соціально-правовою основою виступає право на соціальний захист; правове забезпечення провадиться на основі положень Конституції, міжнародних

■ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

договорів, законів та інших актів законодавства України; ключовим основним змістовним елементом є права осіб з інвалідністю (соціальні права), а також обов'язки (мають вичерпний характер); основоположним елементом системи соціальних прав осіб з інвалідністю є право на соціальний захист (соціальне забезпечення) та інші тісно пов'язані із ним права; права осіб з інвалідністю мають соціальну сутність та призначення; допоміжними елементами виступають: соціальні гарантії та пільги; юридична відповідальність; процедурні механізми реалізації та правової охорони соціальних прав.

Основними принципами законодавчого забезпечення соціально-правового статусу осіб з інвалідністю є наступні: пріоритетність права на соціальний захист та інших соціальних прав; верховенство права; інклюзивності; пріоритетність законодавчого забезпечення елементів соціально-правового статусу осіб з інвалідністю; універсальність соціального захисту (соціального забезпечення); доступність соціального захисту (соціального забезпечення); вичерпність обов'язків осіб з інвалідністю; універсальність та доступність соціальних гарантій та пільг.

Основними соціальними правами осіб з інвалідністю є наступні: 1) конституційні соціальні права; 2) міжнародні соціальні права (міжнародні соціальні стандарти); 3) система соціальних прав, що ґрунтується на нормах внутрішнього національного законодавства, зокрема: соціальні права у системі державного соціального захисту (соціального забезпечення); соціальні права у системі соціального страхування; соціальні права у системі недержавного соціального захисту (соціального забезпечення).

До основоположних соціальних прав людей з інвалідністю належать: право на соціальний захист (соціальне забезпечення); право на соціальне страхування; право на достатній життєвий рівень для себе та своєї сім'ї;

-
- Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

право на охорону здоров'я, у тому числі на медичне страхування; право на реабілітацію та абілітацію; право на працю, у тому числі право на зайнятість та працевлаштування; право на пенсійне забезпечення, у тому числі право на пенсійне страхування; право на освіту, у тому числі право на інклюзивну освіту; право на соціальні допомоги; право на соціальні послуги, у тому числі право на соціальне обслуговування; право на соціальні пільги; право на знання своїх прав та обов'язків.

Основними тенденціями удосконалення соціально-правового статусу осіб з інвалідністю є наступні: 1) розвиток інклюзивного суспільства; 2) розробка та затвердження системи міжнародних соціальних стандартів з питань прав осіб з інвалідністю (з урахуванням положень Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю); 3) розробка проекту Кодексу про права осіб з інвалідністю, з урахуванням міжнародних соціальних стандартів, доктринальних напрацювань провідних шкіл соціального права, експертів, позиції інститутів громадянського суспільства; 4) ухвалення Кодексу про права осіб з інвалідністю як кодифікованого закону у цій сфері; 5) запровадження інституційного державного нагляду та громадського контролю з питань прав осіб з інвалідністю; 6) запровадження моніторингу дотримання прав осіб з інвалідністю.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254-к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Іншин М. І. Соціальний захист в Україні: сутність, проблеми та перспективи / М. І. Іншин, Д. І. Сіроха // Актуальні проблеми соціального права. Випуск II: науково-практичний посібник : збірник статей учасників всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

та соціальних технологій» у 2015р. / За заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника. – К. : ПВГОІ «ІРСТ Україна», 2016. С.14-19.

3. Інформація щодо чисельності осіб з інвалідністю: за даними Фонду соціального захисту інвалідів (2011-2016) [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://www.ispf.gov.ua/ShowPage.aspx?PageID=263>.

4. Національна доповідь про вжиті заходи, спрямовані на здійснення Україною зобов'язань у рамках виконання Конвенції про права інвалідів. – Міністерство соціальної політики України. [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=167313; Права людини в Україні: перше півріччя 2015. За ред.: А. Б. Благої, О. А. Мартиненка / Українська Гельсінська спілка з прав людини. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://helsinki.org.ua/files/docs/1442348382.pdf>.

5. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21 березня 1991 р. №875-ХІІ//Відомості Верховної Ради України. 1991. №21. Ст.252.

6. Головащенко О. С. Поняття та ознаки соціальної держави. Актуальні проблеми державного будівництва та місцевого самоврядування в контексті конституційної модернізації : зб. наук. ст. за матеріалами наук.-практ. семінару, м. Харків, 14 жовтн. 2016 р. Харків, 2016. С. 25–35.

7. Прилипко С.М. Предмет права соціального забезпечення: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.05 / С.М. Прилипко ; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. Х., 2007. 47 с.

8. Костюк В. Л. Конституційне право на соціальний захист в умовах сьогодення: науково-правовий аспект / В. Л. Костюк // Публічне право. – 2015. №2 (18). С.252-259.

9. Костюк В. Л. Реформа соціального захисту осіб з інвалідністю у контексті сьогодення: проблеми, виклики та перспективи / В. Л. Костюк

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

// Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 3 листопада 2017р.); за заг. Ред.К.Ю. Мельника. Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. С.376-380.

10. Про права осіб з інвалідністю: Конвенція ООН від 13 грудня 2006 року//[Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.

11. Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю та факультативного протоколу до неї : Закон України від 16 грудня 2009 року №1767-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 9. Ст. 256

12. Костюк В.Л. Міжнародні стандарти прав осіб з інвалідністю умовах правової, соціальної держави: теоретико-правовий аспект/В.Л. Костюк//Актуальні проблеми соціального права в Україні: збірник наукових праць/за ред. М.І. Іншина, В.І. Щербини, С.Я. Вавженчука; відпов. ред. І.С. Сахарук. – Харків: «Юрайт», 2017. – С.119-215.

13. Костюк В.Л. Конвенція ООН про права інвалідів у системі джерел права соціального забезпечення: науково-правовий аспект/В.Л. Костюк// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: Сер. Юриспруденція. – 2015. – №13. Т.1. – С.127-130.

14. Всесвітня доповідь про інвалідність (2011 р.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report/ru/.

15. Ярошенко О. М. Правовий статус сторін трудових правовідносин: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / О.М. Ярошенко ; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. Х., 1999. 18 с.

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

16. Шумна Л.П. Правові основи реабілітації інвалідів в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Л.П. Шумна ; Нац. ун-т внутр. справ. Х., 2003. – 19с.

17. Мельник В. П. Соціально-правовий статус осіб з інвалідністю у системі державного соціального захисту / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2017. № 2(16) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n2/17mvpdsz.pdf>.

18. Тищенко О. В. Право соціального забезпечення України: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі : моногр. К., 2014. 394 с.

Костюк В. Л.

Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект

У науковій статті досліджуються проблеми пов'язані із формуванням новітньої концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю. Наголошено на ключових передумовах його розвитку в умовах декларування соціальних реформ, реформування соціального захисту. Відзначено вплив на соціально-правовий статус осіб з інвалідністю конституційного права на соціальний захист. Адже через соціально-правовий статус осіб з інвалідністю, право на соціальний захист розвивається та набуває реального змісту. Відзначено важливий вплив на соціально-правовий статус міжнародних соціальних стандартів. Зроблено висновки та пропозиції.

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

Ключові слова: право на соціальний захист; соціальні права; міжнародні соціальні стандарти; Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю; особа з інвалідністю; соціально-правовий статус.

Костюк В. Л.

Новации концепции социально-правового статуса лиц с инвалидностью: научно-теоретический аспект

В научной статье исследуются проблемы, связанные с формированием новой концепции социально-правового статуса лиц с инвалидностью. Отмечено ключевых предпосылках его развития в условиях декларирования социальных реформ, реформирования социальной защиты. Отмечено влияние на социально-правовой статус лиц с инвалидностью конституционного права на социальную защиту. Ведь через социально-правовой статус лиц с инвалидностью, право на социальную защиту развивается и приобретает реальное содержание. Отмечено важный плыл на социально-правовой статус международных социальных стандартов. Сделаны выводы и предложения.

Ключевые слова: право на социальную защиту; социальные права; международные социальные стандарты; Конвенция ООН о правах лиц с инвалидностью; человек с инвалидностью; социально-правовой статус.

Kostiuk V. L.

Innovations of the concept of the social and legal status of persons with disabilities: the scientific and theoretical aspect

In the scientific article the problems associated with the formation of the modern concept of the social and legal status of persons with disabilities. Emphasized the key prerequisite for its development in a declaration of social reform, reform of social protection. The influence on the social and legal status

-
- Новации концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

of persons with disabilities constitutional right to social protection. Indeed, because of the social and legal status of persons with disabilities, the right to social security develops and acquires real content. An important influx of social and legal status of international social standards is noted. Conclusions and suggestions are made.

Key words: the right to social protection; social rights; international social standards; UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities; person with a disability; socio-legal status.

-
- Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

Kostiuk V. L.

Innovations of the concept of the social and legal status of persons with disabilities: the scientific and theoretical aspect

In the scientific article the problems associated with the formation of the modern concept of the social and legal status of persons with disabilities. Emphasized the key prerequisite for its development in a declaration of social reform, reform of social protection. The influence on the social and legal status of persons with disabilities constitutional right to social protection. Indeed, because of the social and legal status of persons with disabilities, the right to social security develops and acquires real content. An important influx of social and legal status of international social standards is noted.

Thus, the social and legal status of persons with disabilities is a system of rights and related guarantees, privileges of persons with disabilities, implementation mechanisms, legal protection, and their responsibilities.

The main features of the socio-legal status of persons with disabilities are the following: defines the legal status of persons with disabilities; the social and legal basis is the right to social protection; legal support is carried out on the basis of the provisions of the Constitution, international treaties, laws and other legislative acts of Ukraine; the key main content is the rights of persons with disabilities (social rights), as well as responsibilities (are exhaustive); the fundamental element of the system of social rights of persons with disabilities is the right to social protection (social security) and other closely related rights; the rights of persons with disabilities have a social nature and purpose; Supporting elements are: social guarantees and benefits; legal liability; procedural mechanisms for the implementation and legal protection of social rights.

The basic principles of legislative provision of the social and legal status of persons with disabilities are the following: priority of the right to social protection and other social rights; Rule of Law; priority of legislative provision;

-
- Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

the universality of social protection (social security); availability of social protection (social security); Exhaustion of the responsibilities of persons with disabilities; universality and accessibility of social guarantees and benefits.

The basic social rights of persons with disabilities are the following: 1) constitutional social rights; 2) international social rights (international social standards); 3) a system of social rights, based on the norms of domestic law, in particular: social rights in the system of state social protection (social security); social rights in the social insurance system; social rights in the system of non-state social protection (social security).

The basic social rights of people with disabilities include: the right to social protection (social security); the right to social insurance; the right to an adequate standard of living for themselves and their families; the right to health care, including health insurance; the right to rehabilitation and rehabilitation; the right to work, including the right to employment and employment; the right to a pension, including the right to pension insurance; the right to education; the right to social assistance; the right to social services, including the right to social services; the right to social benefits.

The main trends in improving the socio-legal status of persons with disabilities are the following: 1) development of an inclusive society; 2) development and approval of the system of international social standards on the rights of persons with disabilities (taking into account the provisions of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities); 3) elaboration of the draft Code on the Rights of Persons with Disabilities, taking into account international social standards, doctrinal developments of leading schools of social law, positions of civil society institutions; 4) adoption of the Code on the Rights of Persons with Disabilities as a codified law in this area; 5) introduction of institutional state supervision and public control over the rights of persons

▪ Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.

with disabilities; 6) introduction of monitoring of the observance of the rights of persons with disabilities.

Key words: the right to social protection; social rights; international social standards; UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities; person with a disability; socio-legal status.

-
- Новації концепції соціально-правового статусу осіб з інвалідністю: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18kvlnta.pdf>.